

करोना व्हायरस संकट: व्यापारी तूट कमी करण्याची संधी

करोना व्हायरस जगभरात वेगानं फोफावू लागल्यानं अफवांनाही वेग आला आहे. मात्र घाबरून जाण्याची गरज नाही. सरकारं व प्रशासनाकडून नागरिकांना दिलासा देण्याचे जोरदार प्रयत्न सुरू आहेत. सरकार योग्य ती खबरदारी घेत आहे. करोनाचा फैलाव होऊ नये म्हणून वैद्यकीय पातळीवर सर्व यंत्रणा सज्ज आहेत. करोनाच्या संशयितांवर उपचार करण्यासाठी प्रत्येक जिल्ह्यात दहा खाटा स्वतंत्र ठेवण्यात आल्या आहेत. मुंबईत तीन ठिकाणी केंद्रं उभारण्यात आली आहेत. वैद्यकीय कर्मचाऱ्यांना करोनाग्रस्तांवर उपचार करण्याचं विशेष प्रशिक्षण देण्यात आलं आहे.

करोनामुळं मृत्यू होण्याचं प्रमाण फक्त अडीच ते तीन टक्के आहे.

भारत सरकारच्याच्या अभ्यासक गटाने यावरती पूर्ण अभ्यास करून करोना व्हायरसमुळे भारतासमोर येणारे धोके आणि त्यापासून भारतात मिळणाऱ्या संधी यावरती एक पूर्ण अहवाल प्रकाशित केला आहे. या अभ्यासामध्ये म्हटले आहे हे करोना व्हायरस भारतात येण्याची शक्यता येणाऱ्या उन्हाळ्यामुळे कमी आहे.

सर्वसामान्यांनी सरकारने सांगितलेल्या उपाय योजना करण्याची गरज आहे.

कच्च्या तेलाच्या किमती कोसळल्या

जगात चीन कच्च्या तेलाचा सर्वात मोठा आयातदार देश आहेत. चीनमध्ये कोरोना व्हायरस मोठ्या प्रमाणात पसरल्यामुळे चीनने जागतिक बाजारात कच्च्या तेलाची मागणी घटवली. भारत आणि चीन मोठ्या प्रमाणावर इंधन आयात करतात. भारत आणि चीनच्या मागणीवर इंधनाचे दर ठरत असतात. कच्च्या तेलाच्या किमती कोसळल्या. त्याचा फायदा भारतीय अर्थव्यवस्थेला झाला आहे. या वर्षीच्या तिमाहीत कच्च्या तेलाचा आंतरराष्ट्रीय खप मागच्या वर्षीपेक्षा 4.35 लाख बॅरलने घटण्याची शक्यता आहे. मागच्या दोन महिन्यात पेट्रोलच्या दरात चार रुपयांची घसरण झाली आहे. बॅट कूडचे अर्थात कच्च्या तेलाचे दर आता 50 डॉलरवर येऊ शकतात. याचा फायदा भारतीय इंधन बाजाराला मिळणार आहे.

चीनचा विकास दर एक टक्क्याने घटणार

अमेरिकेबरोबर चाललेल्या व्यापार स्पर्धेमुळे चिनी आर्थिक व्यवस्था आधीपासूनच दबावात आहेत. कोरोना व्हायरसचा चिनी शेअर बाजारावर मोठा नकारात्मक परिणाम झाला आहे आणि आजुन होण्याची शक्यता आहे. कोरोना व्हायरसमुळे चीनचा विकास दर एक टक्क्याने घटू शकतो. अर्थव्यवस्थेचे ९.६६ लाख कोटी रुपयांचे नुकसान होऊ शकते. चीनच्या आंतरराष्ट्रीय प्रतिमेवर गंभीर परिणाम होत आहेत. गेल्या ३० वर्षांत प्रथमच चीनची अर्थव्यवस्था इतकी ढासळली आहे. यामुळे चीन आता लष्करी आधुनिकिकरणावर कमी खर्च होइल व आपल्याला आपली लष्करी ताकद वाढवण्यास जास्त वेळ मिळेल.

पर्यायी कच्च्या माल दुसऱ्या देशांपासून

भारत आणि चीनमध्ये मोठा व्यापार आहे. त्यात आपण नव्वद अब्ज डॉलर किमतीच्या मालाची आयात करतो तर 15 अब्ज डॉलरच्या वस्तूंची निर्यात करतो. म्हणजेच व्यापारी तुट प्रचंड आहे. भारत जगाला सुमारे वीस अब्ज डॉलरची स्वस्त औषधे निर्यात करतो; परंतु आपण बनवत असलेल्या औषधांसाठी लागणारा 85 टक्के कच्चा माल आपण चीनकडून आयात करतो. अशा बाबतीत कोणत्याही एका देशावर अवलंबून राहणे चुकीचेच आहे. त्यासाठी पर्यायी कच्च्या मालाची व्यवस्था करणे आवश्यक आहे. चीनकडून आपण मोबाईलचे सुटे भाग, इलेक्टॉनिक्स वस्तूंची 85 टक्क्यांपर्यंत आयात केली जाते. कोरोना व्हायरसमुळे आता चीनमधून आयात होणार्या वस्तू येत नाहीत. इलेक्टॉनिक्स वस्तूंसाठी लागणार्या कच्च्या मालासाठीही आपण दक्षिण कोरिया, जपान हे पर्याय समोर ठेवायला हवेत.

व्यापारी तूट कमी करण्याची संधी

दीर्घकाळाचा विचार करता त्यातून आपलाच फायदा होणार आहे. यानिमित्ताने भारत आणि चीन यांच्यातली मोठी व्यापारी तूट कमी करण्याची संधी आहे. कापड उद्योगाला यातून मोठी संधी आहे. भारतीय कापड उद्योग आता नवीन पर्याय शोधू शकतील. कोरोना व्हायरसचा भारताच्या आर्थिक व्यवस्थेवरती नेमका काय परिणाम होऊ शकतो, याचा चेंबर ऑफ इंडियन इंडस्ट्रीजने अभ्यास केला, या अभ्यासामध्ये निर्माण झालेल्या परिस्थितीचा आपण कसा फायदा घेऊ शकतो, यावर अनेक उपाय योजना सुचवण्यात आल्या आहेत. सरकार त्यावरती विचार करून आवश्यक पावले पण उचलत आहे. आर्थिक व्यापाराचे दोन भाग आहेत, आयात आणि निर्यात. सध्या आपण चीन पासून प्रचंड आयात करतो. निर्यात फार कमी आहे आणि व्यापाराची तुट प्रचंड आहे जी भारताकरता धोकेदायक आहे, ती आता कमी होण्याची शक्यता आहे.

आपली क्षमता वाढवून जास्त --

देशात औषधी निर्माणाचा ८०% कच्चा माल चीन मधून येतो. मात्र कच्च्या मालाचे निर्माण हे आपल्या देशातील सरकारी कारखाने म्हणजे हिंदुस्तान अँटिबायोटिक्स लिमिटेड किंवा इतर कारखान्यांमध्ये करता येईल, जे करण्याचा प्रयत्न सुरु झाला आहे. भारतीय कारखाने हे नेहमीच अत्यंत कमी क्षमतेने काम करतात. ही संधी आहे की त्यांनी आपली क्षमता वाढवून जास्त वस्तू निर्माण कराव्या, ज्यामुळे किमती पण खाली येतील.

आपण चीन ऐवजी आयात दुसऱ्या देशात पासून करून व्यापारी तुट कमी करू शकतो. चीन ऐवजी दुसऱ्या राष्ट्रातून आयात करण्याकरता आपल्याला इम्पोर्ट ड्युटी म्हणजे आयातीवर लागणारा कर कमी करावा लागेल.

अनावश्यक वस्तूंची विनाकारण आयात पण आता आपोआप थांबत आहे, जसे की सणांना लागणारे सामान, खेळणी, शोभेच्या वस्तू.

निर्यात क्षेत्रामध्ये वाढ करण्याकरता

मात्र सध्या सर्वात जास्त संधी निर्यात क्षेत्रामध्ये वाढ करण्याची भारतासमोर आहे. त्याचा पुरेपूर वापर केला जावा. करोना व्हायरसमुळे चीन अनेक महिने जगाची फॅक्टरी म्हणजे कारखाना राहू शकणार नाही. म्हणून मॅन्युफॅक्चरिंग सेक्टर मध्ये जगाचा कारखाना बनण्याची भारतास संधी आहे. त्याचा पूर्ण वापर करून आपण चीन मधून बाहेर पडणाऱ्या वेगवेगळ्या कंपन्यांना भारतामध्ये कार खाने स्थापन करण्यास भाग पाडावे आणि आपली निर्यात करण्याची क्षमता वाढवावी.

मात्र चीन आणि अमेरिका व्यापार युद्ध सुरू झाल्यानंतर अशीच संधी आपल्या समोर आली होती. आपण त्याचा पूर्ण फायदा घेऊ शकलो नाही. याउलट बंगलादेश व्हिएतनाम आणि काही देशांनी ही संधी घेऊन आपली निर्यात क्षमता वाढवली. आशा करूया की या वेळेला सरकार आणि उद्योग जगत जास्त चपळ पणा दाखवून मिळालेल्या संधीचा वापर करून भारताला जगाचा कारखाना बनवण्याकरता एक मोठे पाऊल उचलतील.